

II. Biologické pojetí pohlavní diference a jeho kritika

Osnova:

1. Význam pohlavního dimorfismu
2. Popis vrozených rozdílů mezi muži a ženami
3. Příklady výzkumu pohlavních rozdílů
4. Kritika biologických výzkumů: Sociobiologie a naturalizace člověka

Literatura: Renzetti, C.M., Curran, D.J. (2003):

Ženy, muži a společnost.

Praha, Karolinum. (str.61-91)

Význam pohlavního dimorfismu:

- reprodukční strategie genů, při dvou rodičích se z každé strany předává 50% genů
- rekombinace genů v populaci, odolnost proti virům, parazitům, zvýšená šance na přežití
- Folie
- „Genitální neurčitost se opravuje ne proto, že by ohrožovala život dítěte, ale protože ohrožuje jeho kulturu“ (Kesslerová)
- Existence více pohlavních kategorií v jiných kulturách

2. Popis vrozených rozdílů mezi muži a ženami

- **Velikost, struktura a funkce mozku:**
  - např. lateralizace mozku: levá strana, která kontroluje pravou stranu těla, je zodpovědná za jazyk, pravá strana za emoce ...
  - pochybnosti: ovlivňují funkce výstavbu nebo naopak?
  - jsou rozdíly vrozené nebo naučené v individuální ontogenezi?
- **Hormony a chování mužů:** testosteron a agresivita
- **Hormony a chování žen:**
  - premenstruální syndrom - hladina estrogenu
  - postporodní syndrom – klesající hladina progesteronu nebo reakce na zásadní změnu životních podmínek?
- **Výklad rozdílného reprodukčního chování mužů a žen:**
  - na produkci spermií je třeba málo energie, proto velká produkce a promiskuita, na výrobu vajíčka hodně energie, proto malá produkce a věrnost pečlivě vybranému dárci spermií a živitele matky i potomka

4. Kritika teorie o biologických rozdílech

- Měření rozdílů není neutrální (objektivní), ale obsahuje zhodnocování faktů z hlediska mužské nadvlády. To se projevuje v tom, že výběr parametrů pro měření není explicitně zdůvodněný.
- *Zdůvodnění* výběru by obsahovalo společenskou relevanci měřených znaků. Současný výběr znaků považuje mužské parametry za normu, ženské parametry jako odchylku od ní.
- *Kritika logická*: porušení zásad třídění.
- Vnější znaky nediferencují mezi množinami „muži a ženy“, protože rozdíly určitých znaků uvnitř množin jsou větší než rozdíl měřeného znaku mezi množinami (např. objem svalů nebo mozku).
- Prezence určitých znaků neznamena nepřítomnost jiných (hormony, psychické vlastnosti), chybné vytváření jednodimenzionálních škál namísto měření poměru dvou polárně chápaných vlastností (např. aktivita, pasivita).

Kritika metodologická:

Typické hodnoty pro každé pohlaví se získávají statistickým výpočtem prostřednictvím mediánu nebo statistického průměru

medián je virtuální realitou

statistická signifikace je závislá na velikosti souboru: velký soubor, malý rozdíl v mediánu

Zdůrazňování rozdílů zamlčuje skutečnost, že největší část vlastností mužů a žen jsou shodné

odchylky tvoří jen kraje Gaussovy křivky normálního rozložení

Věcná kritika

Mnoho zjištěných rozdílů jsou svým původem naučené a nevrozené. Nepřihlíží se k individuální ontogenezi a prostředí.

Závěr: biologické rozdíly jsou i z biologického hlediska důležité jen pro reprodukci rodu.

Sociobiologie a naturalizace člověka

Vědec- muž interpretuje přírodní jevy z antropocentrického hlediska, tzn. že vnáší do přírody lidské prvky – **socializace přírody** – a reimportuje tyto „poznatky“ do společnosti – **naturalizace společnosti**.

